

officio præcipitur vera oratio, quæ sit actus Religionis, seu *elevatio mentis in Deum*; Deus autem non potest vere coli per solam attentionem externam, ut ipsemet testatur Matt. 15. *populus iste labiis me honorat, cor autem eorum longe est a me.*

58. Qualis autem debeat esse attentio interna, non convenit inter DD. Sunt, qui velint necessariam esse attentionem formalem, & explicitam non solum ad verba, sed etiam ad sensum verborum. Verum communis, & vera sententia requirit sane attentionem aliquam internam, sed solum virtuales, quæ excludat omnem voluntariam distractionem. Atque hæc videtur esse doctrina D. Th. in 4. dist. 15. q. 5. art. 2. Et D. Antonius diserte docet, ad orationem solum requiri attentionem permanere secundum suam virtutem. Itaque ut quis officio Divino satisfaciatur, satis est, ut dum se alio distractum esse animadvertit, conetur sese colligere, nec in distractionem perserveret.

CAPUT V.

De dispositione fructuum Beneficiorum.

59. An beneficiarii sint domini bonorum suorum, & quomodo illa possint dispensare, dictum est in appendice ad Tract. VII. lib. 3. Hic tamen libet pauca subjungere de alienatione bonorum Ecclesiæ.

Quest. 1. Quid est alienatio, & quo jure prohibita? R. 1. nomine alienationis venit non

solum venditio, sed etiam donatio, permutatio, traditio rei in pignus, transactio rei jam ab Ecclesia possessæ. 2. Bona Ecclesiastica sunt res omnes immobiles, earumque jura, & actiones; mobilia quoque pretiosa, puta vasa aurea, vel argentea, gemmæ, bibliothecæ copiosæ, greges, & armenta, arbores, & silvæ; magna quoque pecuniæ summa, destinata ad emendum aliquid immobile, denique annui redditus perpetui. 3. ea omnia alienare prohibitum est jure Canonico tum a Pio II. in Extrav. *Ambitiosæ*, tum ab Urbano VIII. idque sub gravibus pœnis, scilicet Excommunicationis, & perpetuæ privationis ab omni officio, a quibus excusat innoxia ignorantia, etiam ubi tales pœnæ consuetudine sunt receptæ, multis enim in locis non vigent.

60. *Quest. 2.* Quænam sint debitæ solemnitates ad validam alienationem? R. 1. communis consultatio. 2. consensus Capituli, vel Cleri. 3. consensus Episcopi vel Superioris regularis; aliqui exigunt consensum Patroni, sed contradicit Layman cum aliis. 4. subscriptio consentientium pro casibus a jure expressis. 5. consensus Pontificis, sive S. Congregationis. Quod si deficient solemnitates juris, alienatio est irrita, etiamsi fiat cum causa, nec valeat in foro conscientie; quia jura nullam esse voluerunt alienationem, carentem debita solemnitate, ob periculum gravis damni. Quod si accedat consensus Pontificis, & causa non desit, valida est quia Pontifex censetur supplere defectum solemnitatum; secus si non sit legitima causa, cum

Papa non sit dominus, sed administrator facultatum Ecclesiæ.

61. Nota 1. Si quid Monasterio, vel Ecclesiæ donatum sit cum facultate illud alienandi, nihilominus alienari nequit, nisi probante Pontifice, eo quod jam acquisierit conditionem bonorum Ecclesiæ. Ita De Lugo contra aliquos, censentes illud non acquiri ab Ecclesia nisi juxta beneplacitum, donantis, adeoque posse alienari, si donans expressam dederit facultatem. 2. licitum est Prælati Ecclesiæ repudiare rem immobilem, nondum acquisitam; secus autem censeo de legato, quod non requirit acceptationem, ut statim acquiratur a legatario post mortem legantis. 3. licet aliqui DD. ut Covarruvias, & Molina, censeant posse hypothecari bona Ecclesiastica sine facultate Pontificis; sed nobis probabilius est id non licere, cum hypothecatio sit vera alienatio. 4. causæ justæ alienandi sunt necessitas, vel utilitas ex auct. *hoc jur. c. de Sac. Eccl.* Item *pietas*; puta pro redemptione captivorum, vel alia gravi necessitate sublevanda.

62. *Quæst. 3.* An aliquando liceat alienare res Ecclesiæ sine causa, & sine solemnitate? R. Id licet, cum res sunt exigui valoris, nec a possessore multum æstimantur. 2. res, quæ ad triennium durare non solent; quin deteriores fiant, ut fructus, vestes, & similia. 3. Res Academicæ, Seminarii, Hospitalis, Sodalitatis, quæ non sunt erectæ auctoritate Episcopi. 4. dum ad res conservandas redditus non sufficiant; nisi sint steriles, quæ indigent facultate Pontificis,

vel saltem Episcopi cum Capitulo. Denique accedente gravi necessitate, vel utilitate cum consensu Episcopi, vel Superioris Regularis, si sint res propriæ Monasterii.

CAPUT VI.

De aliis obligationibus Clericorum.

63. *Quæst. 1.* Quænam specialiter Clericis præcipiuntur? R. 1. si majoribus sint ordinibus initiati, aut etiam minoribus, si habeant Beneficium, obligantur ad ferendam tonsuram, & vestem Clericalem ex Conc. Lat. IV. & ex Trid. Sess. 14. c. 9. Porro vestis debet esse talaris, ut sub gravi pœna Sixtus V. præcepit Const. 92. Et S. Carolus in Syn. II. Mediol. inter alios casus hunc sibi reservat: *qui quævis beneficia obtinentes habitum Clericalem non induunt*, exceptis iis, qui iter faciunt, quibus contractior vestis permittitur, ita tamen honesta, ut eos esse Ecclesiastici Ordinis quis facile possit agnoscere. R. 2. tenentur Clerici majoribus Ordinibus insigniti servare castitatem perpetuam ex voto solemnium, quod Ecclesia annexit Ordini Sacro. *Later. 1. & Trid. sess. 24. c. 9.* Item debent specialem Episcopo obedientiam in iis, quæ ad proprium statum pertinet. V. dicenda de Sac. Ord.

64. *Quæst. 2.* Quænam Officia sint prohibita Clericis? R. Officium Judicis in causa sanguinis, Advocati, Patroni, Tabellionis, seu Notarii in causis sæcularibus. Licet tamen illis

advocatos agere pro egenis, & si opus sit, provalde conjunctis. Imo & consuetudo permittit illis fungi officio Cancellarii, Consilarii, atque etiam Judicis in causis Civilibus. Non tamen eis licet gerere procurationem personæ sæcularis cum obligatione reddendi rationes ex c. *Sed nec* 5. *Ne Clerici, vel Mon.* & est conforme doctrinæ Apost. 2. ad Timoth. c. 2. dicentis: *nemo militans Deo implicat se negotiis sæcularibus.* Exercitium Chirurgi, & Medici, ubi opus est incisione, vel adustione.

65. *Quæst.* 3. Quænam sint actiones Clericis speciatim prohibitæ? 1. *bellica exercitia* ex c. *quicumque*, 23. q. 8. & *Can.* 5. dist. 50. Unde non licet eis arma gestare, nisi in itinere. 2. *Po-pinarum ingressus* ex *Lat.* IV. c. 16. *nisi forte causa necessitatis in itinere constricti.* 3. *Venatio*, quæ fit cum clamore, & armis, & cum canibus, & avibus ex c. 1. *de Clerico venatore*, & ex *Lat.* IV. c. 15., alicubi tamen permittitur recreationis causa, modo fiat sine strepitu, & scandalo, & sine multa frequentia. 4. *negotiatio* ex eodem *Lat.* & *Clem. I. de vita, & honest. Cler.* Vide dicta lib. 3. c. *de negotiat.* Prohibetur etiam Clericis ludus alearum, & taxillorum ex variis Conciliis, præsertim laudato Lateranensi: item ludus chartarum, nisi moderatus sit, & sine scandalo, nec magna pecuniæ summa. 5. *cohabitatio cum femina*, de qua suspicio esse potest ex *Nic.* 2. *Can.* 3. & *Lat.* 1. *cap.* 3.

66. Denique tum ex Conc. Later. tum ex Trid. prohibitæ sunt Clericis choræ, theatra, spectacula, ebrietates, comessationes, & sæculi

voluptates, sæcularia negotia, & alia hujusmodi, quæ repugnant sanctitati, & puritati Ecclesiastici Ordinis, & sæcularibus præbent occasionem offendiculi, & scandali. Præscribit autem Trid. Sess. 24. c. 12. ut observentur sub pœnis arbitrio ordinarii imponendis, præter eas, quæ a jure sunt injunctæ, quæcumque de cultu, vita, & honestate Clericorum vel a Conciliis, vel a Summis Pontificibus sancita sunt.

Nota; usum Comæ sposititiæ, vulgo *parueca*, non esse Clericis permissum, nisi ea modesta sit, & prius Episcopo spectata; nec posse quemquam cum ea Sacrificium celebrare, nisi cum facultate R. Pontificis. V. *Bened. XIV. lib. VII. de Syn. Diac. c. 60.*

TRACTATUS III.

DE OFFICIO JUDICIS, ADVOCATI, ET ALIARUM PERSONARUM AD JUDICIUM SPECTANTIUM.

CAPUT PRIMUM.

De potestate, & officio Judicis.

1. *Quæst.* 1. Quid requiritur in iudice, ut recte munere suo fungatur? R. 1. *jurisdictio*, sine qua sententia nulla est, nisi adsit titulus coloratus, & error communis. Hinc graviter peccat iudex sæcularis, qui ad se trahit personas, vel causas mere Ecclesiasticas; uti & Ecclesiasticus, si mere civiles, nisi excuset urgens ratio, & necessitas. 2. *cognitio causæ* cum morali saltē